

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ!

ZIŅOJUMS PAR DIVPUSĒJĀ UN TRĪSPUSĒJĀ SOCIĀLĀ DIALOGA ATTĪSTĪBU VIDZEMES REĢIONĀ

2014.gada I.pusgads

Ziņojumu sagatavoja:
Latvijas Darba devēju konfederācijas
Reģionālās attīstības un sociālā dialoga koordinators
Vidzemes reģionā
Andrejs Bušenko

Šis materiāls ir veidots ar Eiropas Sociālā fonda un Latvijas valsts finansiālu atbalstu projekta „LDDK administratīvās kapacitātes stiprināšana reģionos” (id.Nr.1DP/1.5.2.2.1./08/IPIA/SIF/002/02) ietvaros. 85% no projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību un 15% Latvijas valsts ar Sabiedrības integrācijas fonda starpniecību.

Cēsis, 2014. gada jūlijs

© Latvijas Darba devēju konfederācija

Saturs

SAĪSINĀJUMI/ APZĪMĒJUMI	3
IEVADS	4
VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS – VIETA SOCIĀLĀ DIALOGA ATTĪSTĪBAI	5
UZŅĒMUMU AKTIVITĀTE FINANSĒJUMA PIESAISTĒ	13
DARBA TIRGUS PROBLĒMAS VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONĀ.....	14
PAVEIKTAIS SOCIĀLĀ DIALOGA JOMĀ.....	18
VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONA SVID ANALĪZE	26
SECINĀJUMI UN IETEIKUMI	27
UZDEVUMI PRIORITĀŠU SASNIEGŠANAI 2014. GADA OTRAJAM PUSGADAM:	28

Saīsinājumi/ apzīmējumi

a/s	Akciju sabiedrība
DDO	Darba devēju organizācija
EM	Ekonomikas ministrija
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro
EU	European Union
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai
ESF	Eiropas Sociālais fonds
FM	Finanšu ministrija
LAD	Lauku atbalsta dienests
LDDK	Latvijas Darba devēju konfederācija
LEEDER	Mērķtiecīgas un savstarpēji koordinētas aktivitātes lauku attīstībai, kuras rosina sabiedrību meklēt jaunus risinājumus esošajām lauku problēmām.
Ls	Lati
NVO	Nevalstiskā organizācija
Raj	Rajons
UR	Uzņēmumu reģistrs
VPR	Vidzemes plānošanas reģions
VUIC	Vidzemes uzņēmējdarbības un inovāciju centrs

levads

Vispārīgs Vidzemes plānošanas reģiona raksturojums

Teritorija 15,2 tūkst.km², 24 % no Latvijas teritorijas

Republikas nozīmes pilsēta Valmiera

Lielākās pilsētas Cēsis, Alūksne, Gulbene, Madona, Valka, Smiltene

Iedzīvotāju skaits 201 915 (uz 2014. gada sākums)

Laukos dzīvo 58%

Apdzīvotības blīvums uz km² 13.28

Iedzīvotāji darbspējas vecumā 62,3%

Nodarbinātības līmenis 55 %

Bezdarba līmenis 11.2% (uz 2014. gada jūniju)

Atalgojuma līmenis 580 EUR (vidējais Bruto)

Iedzīvotāju etniskais sastāvs 86,3% latvieši, 9.1% krievi, 4.6% pārējās tautības

AVOTS: CSB

Uzņēmējdarbība reģionā koncentrējusies nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros un to tuvākā apkārtnē. Vislielākais rūpniecības nozares uzņēmumu īpatsvars izvietojies teritorijā ap Valmieru, Cēsīm un Smiltēni, kura aizņem aptuveni 12% no Vidzemes reģiona teritorijas un tajā dzīvo aptuveni 100 tūkstoši iedzīvotāji jeb 42% no reģiona iedzīvotājiem. Šajā teritorijā atrodas 59% no reģionā esošajām darba vietām rūpniecībā, tai ir salīdzinoši labi attīstīta transporta infrastruktūra – autoceļi, dzelzceļš, teritorijā plaši pieejams gāzes sadales tīkls.

Vidzemes reģiona teritoriju šķērso vairāki nozīmīgi starptautiskie transporta koridori, nodrošinot Vidzemei tiešus sakarus ar vairākiem reģionu centriem kaimiņu valstīs: Tartu un Tallinu Igaunijā un Pleskavu, Novgorodu un Sanktpēterburgu Krievijā.

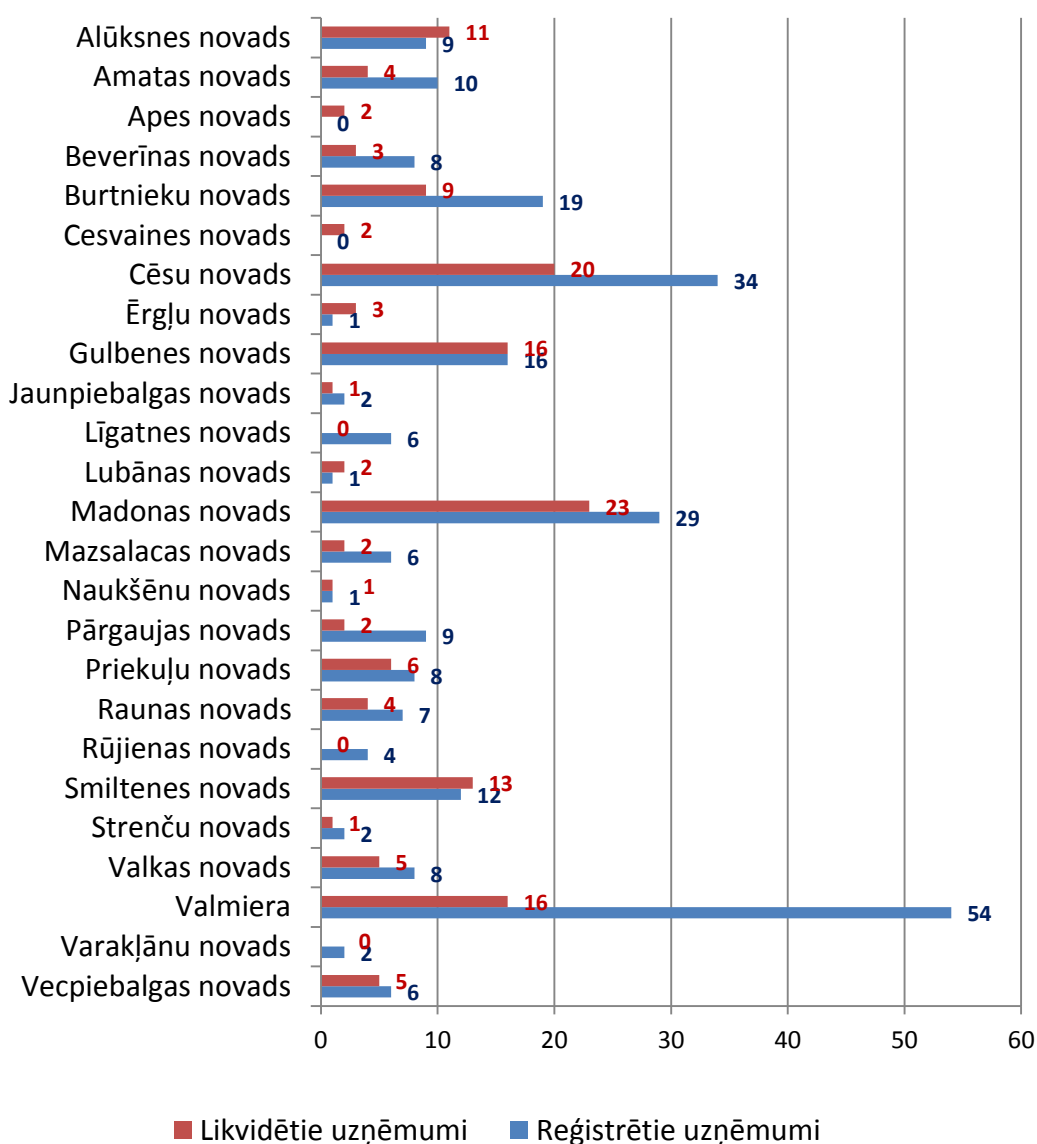
Reģionā sāk attīstīties netradicionāli tūrisma piedāvājumi – sporta tūrisms, kas saistās ar starptautiskām sacensībām, gastronomiskais tūrisms, konferenču tūrisms, ekotūrisms, jo tam ir un vēl tiek veidota atbilstoša infrastruktūra. Par potenciālu ar lielu iespēju piesaistīt tūristus no ārzemēm visos gada laikos tiek uzskatīts medību tūrisms. Tūrisma infrastruktūras un pakalpojumu attīstībā Vidzemes reģionam ir ļoti plašas iespējas sadarboties ar Rīgas un Latgales reģioniem, veidojot kompleksu tūrisma piedāvājumu. (VPR vides pārskats)

Pēc CSP datiem Vidzemes plānošanas reģionā uz 2014. gada sākumu bija reģistrēti 17449 uzņēmumi (ekonomiski aktīvās vienības), un 201 915 iedzīvotāji, no kuriem 96300 ir ekonomiski aktīvie, kas nozīmē, ka vidēji uz vienu uzņēmumu Vidzemes reģionā ir 5.52 ekonomiski aktīvie iedzīvotāji. Te gan jāņem vērā, ka liela daļa uzņēmumu ir reģistrēti, bet neveic ekonomiski aktīvu darbību, savukārt ir daudz uzņēmumu, kur ir nodarbināti tikai 1-3 darbinieki.

/datos iespējamās nelielas nesakritības sakarā ar to, ka LURSOFT informācija tiek atjaunota katru dienu/

Reģistrēto un likvidēto uzņēmumu skaits Vidzemes plānošanas reģiona novados 2014.gada 1.pusgadā

AVOTS: LURSOFT

Kopumā Vidzemes plānošanas reģionā 2014. gadā sākumā nodibināti 608 jauni uzņēmumi, bet likvidēti 261 uzņēmumi. Respektīvi, vērojama pozitīva tendence, kad no jauna reģistrēto uzņēmumu skaits ir ievērojami lielāks (aptuveni divas reizes) kā likvidēto. No Vidzemes reģiona 25 administratīvajām teritorijām, lielākajā vairumā – 20 – reģistrēto uzņēmumu skaits pārsniedz likvidēto skaitu. Visvairāk likvidēto uzņēmumu ir Madonas novadā un Valmieras pilsētā, attiecīgi 29 un 54 uzņēmumi. Savukārt visvairāk jauni uzņēmumi dibināti tieši abās lielajās Vidzemes pilsētās – Valmierā un Cēsīs. Ļoti reti vērojama tendence, kad kādā no novadiem likvidēto uzņēmumu būtu vairāk nekā reģistrēto. Proporcioniāli visvairāk no jauna dibināto uzņēmumu pret likvidētajiem ir Valmieras novadā (no jauna dibinātie ir 3.3 reizes vairāk), Beverīnas novadā (2,6 reizes vairāk), Burtnieku novadā (2.11 reizes vairāk).

Apkopojot, var secināt, ka, ņemot vērā to, ka vairāk kā puse no Latvijas IKP veidojas un lielākā daļa investīciju ieguldītas Rīgas reģionā, Vidzemes plānošanas administratīvo teritoriju uzņēmējdarbības vide kopumā ir labvēlīga jaunu uzņēmumu radīšanai un jau esošo saglabāšanai.

Vēl viens rādītājs, kā iespējams raksturot uzņēmējdarbības vidi Vidzemes plānošanas reģionā, ir ekonomiski aktīvo vienību skaits uz 1000 iedzīvotājiem. Pēc PLMP informācijas, saskaitot pašvaldībās reģistrētos iedzīvotājus, Vidzemes plānošanas reģionā 2014. gadā reģistrēti 201 915 iedzīvotāji. Savukārt pēc Lursoft apkopotās statistikas līdz 2014. gada vidum plānošanas reģionā reģistrēti 17449 aktīvi uzņēmumi. Lai noteiktu šī brīža ekonomiski aktīvās vienības uz vienu iedzīvotāju, tiek dalīts uzņēmumu skaits ar iedzīvotāju skaitu. Tādā veidā iegūstot, ka Vidzemes plānošanas reģionā uz 1000 iedzīvotājiem ir 86.4 ekonomiski aktīvas vienības. Tas ir vairāk, kā aprēķināts 2013. gadā - 80 ekonomiski aktīvās vienības (Vidzemes plānošanas reģions), tātad ekonomiskā aktivitāte vērojama ar pieaugošu tendenci, kas pozitīvi raksturo arī uzņēmējdarbības vidi Vidzemes plānošanas reģionā.

Uzņēmumu reģistrētais pamatkapitāls Vidzemes plānošanas reģionā 2014.gada pirmajā pusgadā, sadalījumā pa vēsturiskajiem rajoniem.

Rajons	Pamatkapitāls EUR
Cēsu	135,605,431.76
Valmieras	86,630,193.10
Madonas	25,059,221.13
Valkas	26,490,774.31
Alūksnes	9,797,951.69
Gulbenes	7,274,794.57

AVOTS: LURSOFT (https://www.lursoft.lv/lursoft_statistika/?&id=54)

Visvairāk reģistrētā uzņēmumu pamatkapitāla ir novados, kas atrodas vēsturiskā Cēsu rajona teritorijā, kur reģistrēts pamatkapitāls vairāk nekā 135 milj. EUR. Ievērojams pamatkapitāls uzņēmumos reģistrēts arī Valmieras vēsturiskā rajona teritorijā, vairāk nekā 86 milj. EUR, pārējiem rajoniem šis rādītājs ir krietni zemāks, tādejādi teritorijas nespēj konkurēt ar reģiona lielākajām pilsētām. Kopā visā Vidzemes reģionā uzņēmumi reģistrējuši vairāk nekā 290 milj. EUR lielu pamatkapitālu.

Raksturojot novada ekonomisko situāciju lietderīgi apskatīt Vidzemes plānošanas reģiona novadu lielākos uzņēmējus un uzņēmumus, kas novadā visstraujāk attīstījušies.

Reģistrēto uzņēmumu skaits Vidzemes plānošanas reģiona novados un katra novada lielākais uzņēmums pēc apgrozījuma 2014. gadā.*

NR	Novads	Reģ.(aktīvo) uzņēmumu skaits	Lielākais uzņēmums	Uzņēmuma apgrozījums*
1.	Alūksnes	1,489	SIA „ALTA S”	4,133,835.00
2.	Amatas	686	SIA „EKJU”	5,057,204.00
3.	Apes	322	SIA „APIŅI”	2,656,539.00
4.	Beverīnas	355	SIA "AGROSERVISS VALMIERA"	1,731,804.00
5.	Burtnieku	858	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību firma "VALDEKO"	2,060,651.00
6.	Cesvaines	190	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "OZOLS LG"	6`143`416,00
7.	Cēsu	1,774	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Agerona"	11,186,800.00
8.	Ērgļu	225	SIA „AIBI”	3,874,439.00
9.	Gulbenes	1,364	SIA "GRANTIŅI 1"	7,331,567.00
10.	Jaunpiebalgas	229	Piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība "DRUSTI"	2,352,238.00
11.	Kocēnu	683	SIA „Silviko”	4,402,073.00
12.	Līgatnes	313	Akciju sabiedrība "100 NAMI"	3,963,989.00
13.	Lubānas	123	SIA „Holzwerke Lubāna”	3,679,411.00
14.	Madonas	2,071	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvāņi"	6,139,754.00
15.	Mazsalacas	297	LKS „Lauksalaca”	1,304,897.00
16.	Naukšēnu	209	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "SAKTAS ZS"	775,944.00
17.	Pārgaujas	535	PKS „Straupe”	4,054,242.00
18.	Priekuļu	493	SIA „Stāļi”	10,173,370.00
19.	Raunas	515	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "PAVASARS"	1,553,539.00
20.	Rūjienas	383	SIA „Rūjienas Saldējums”	1,734,458.00
21.	Smiltenes	1,092	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "8 CBR"	21,435,770.00
22.	Strenču	209	AS „Seda”	3,032,861.00
23.	Valkas	637	SIA "PEPI RER"	3,086,807.00
24.	Valmiera	2,030	LAUKSAIMNIECĪBAS PAKALPOJUMU KOOPERATĪVĀ SABIEDRĪBA "VAKS"	27,896,370.00
25.	Varakļānu	204	SIA „Pārtikas veikalu grupa”	2,462,028.00
26.	Vecpiebalgas	459	SIA „TOTO”	1,351,365.00

*Rādītāji uz pusgadu nav objektīvi jo lielākie uzņēmumi nav iesnieguši vēl savus rādītājus

Avots: LURSOFT (https://www.lursoft.lv/lursoft_statistika/?&id=515)

*Apgrozījums norādīts latos

Amatas novadā par līderi jau ilglaicīgi var dēvēt SIA „Ekju”, kas nodarbojas ar mājas un dārza koka mēbeļu izgatavošanu, kā arī iekārto spēļu laukumus. Kaut gan jau pēdējos divus gadus uzņēmuma apgrozījums arvien samazinās, SIA „Ekju” joprojām ieņem vadošo vienu Amatas novadā, savu ražošanu 95% gadījumu koncentrējot eksportam un nodarbinot 190 darbiniekus. Burtnieku novadā ievērojami savu darbību katru gadu paplašina A/S „SCO Centrs”. Uzņēmums darbojoties būvniecības nozarē un uzņēmumā darbavietas nodrošinot 200 cilvēkiem. Cēsīs šobrīd līderos ir Sabiedrība ar ierobežotu

atbildību "Agerona" kas ir Cēsīs reģistrēts graudu iepirkšanas uzņēmums no Jelgavas, kas savu darbību Cēsīs nemaz neveic, te gan jāieņem, ka viennozīmīgi lielākais apgrozījums būs A/S Cēsu Alus, kas uz doto brīdi vēl nav sniegusi datus par 2013. gadu. . Kā jau noprotams, A/S „Cēsu alus” darbojas pārtikas rūpniecības nozarē un, kā vēstīts uzņēmuma mājaslapā, palielinot apgrozījumu, vienlaikus tiek paaugstināts arī peļņas pieaugums. Tāpat arī Gulbenes novada uz doto brīdi kā lielākais atzīmējās SIA “Grantiņi 1, kas nodarbojas ar mežistrādi bet pēc pārējo uzņēmumu datu nodošanas prognozējams, ka lielākais uzņēmumam pēc apgrozījuma būs SIA „Avoti SWF Uzņēmuma darbība balstīta masīvkoka mēbeļu ražošanā un tajā nodarbināti 220 strādājošie. Uzņēmumam raksturīga ilgstoša sadarbība ar globālo mēbeļu mazumtirdzniecības tīklu IKEA un tā panākumu pamatā ir pastāvīgas produktu klāsta atjaunošanas un pilnveidošanās procesi. Pārgaujas novadā vadošās pozīcijas ieņēmusi PKS „Straupe”, kura nodarbojas ar pārtikas rūpniecību un nodarbina ap 70 strādājošo un, pretēji iepriekš aplūkotajiem uzņēmumiem, savas produkcijas realizēšanu veic tikai Vidzemē. Priekuļu novadā stabilas pozīcijas ieņēmusi SIA „Stalji”, ražojot logus, durvis un līmētos produktus (brusas, plātnes) un apgrozot vairāk nekā 10 miljonus latu.

Kā ievērojamu uzņēmējdarbības vienību Vidzemes plānošanas reģionā jāatzīmē A/S „Stora Enso Latvija”, kuras apgrozījums, kaut arī ar tendenci samazināties, ievērojami pārsniedz jebkura cita Smiltenes novada uzņēmuma apgrozījumu – vairāk nekā 46 miljonu latu. Turklāt A/S „Stora Enso Latvija” ir viens no uzņēmumiem, kas ietverts „Global 100” sarakstā. „Global 100” ietver pasaules simts ilgtspējīgākos uzņēmumus, kuri tiek vērtēti pēc tā, kā tiek novērsti vides, sociālie un vadības riski un izmantotas iespējas, salīdzinot ar citiem nozares uzņēmumiem. Neskatoties uz to ka šobrīd Valmierā līderis ir kooperatīvs VAKS, skaidrs, ka pēc visu datu iesniegšanas, nepārspēta paliks A/S „Valmieras stikla šķiedra” kas ir līderis Vidzemes plānošanas reģiona uzņēmumu starpā jau ilgāku laiku un tā apgrozījums pārsniedz 49 milj. latu (2013) kam var līdzināties tikai A/S „Stora Enso Latvija” apgrozījums.

Apskatos apkopotos datus redzams, ka nebūt vispazīstamākie uzņēmumi atrodas šajā sarakstā, kā arī ievērtības cienīgs ir fakts, ka daudzi mazajos novados reģistrētie uzņēmumi pēc saviem rādītājiem apsteidz lielo novadu uzņēmumus. Jāatzīmē fakts, ka visos novados lielākā uzņēmuma apgrozījums pārsniedz 1 milj. latu (1.42 milj. EUR). Četros novados reģistrētā lielākā uzņēmuma apgrozījums pat pārsniedz 10 milj. latu (14.2 milj. EUR).. Jāpiebilst, ka tabulā parādīts tikai katra novada viens lielākais uzņēmums, taču vairākos novados vairāki uzņēmumi pārsniedz kāda cita novada lielāko uzņēmumu pēc apgrozījuma.

Gluži tāpat kā lielāko uzņēmumu pēc apgrozījuma sarakstā, arī lielāko uzņēmumu pēc peļņas galgalī 2013. gadā ierindojusies A/S „Valmieras stikla šķiedra”. Atšķirībā no lielāko uzņēmumu pēc apgrozījuma saraksta, kur lielākoties figurēja Valmieras uzņēmumi, lielāko peļņitāju sarakstā atrodas vairākas Smiltenes novada uzņēmumi. Pagājušajā gadā Vidzemē otru lielāko peļņu uzrādījusi Smiltenes novadā reģistrētā SIA „Firma Madara 89”, kas nemaz neiezīmējās uzņēmumu sarakstā ar lielāko apgrozījumu.

Uzņēmumi, kas katrā novadā visvairāk palielinājuši savu apgrozījumu 2014. gadā, Vidzemes plānošanas reģiona novados

	Novads	Uzņēmums, kas visstraujāk attīstījies	Apgrozījuma pieaugums pret 2012.gadu
1.	Alūksnes	ZS „MCD Energo”	2.59x
2.	Amatas	SIA "DORES FABRIKA"	75%
3.	Apes	SIA „GRŪBE-HIDRO”	16%

	Novads	Uzņēmums, kas visstraujāk attīstījies	Apgrozījuma pieaugums pret 2012.gadu
4.	Beverīnas	SIA "Sniega Tehnika"	2.23x
5.	Burtnieku	"LEJAS LAZDAS" SIA	4.43x
6.	Cesvaines	ZS "SVIĶI"	63%
7.	Cēsu	SIA "Cēsu energoceltnieks"	2,39x
8.	Ērgļu	SIA "KĀRLIS UN PARTNERI"	26%
9.	Gulbenes	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "HYDRO H"	98%
10.	Jaunpiebalgas	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "AB TEHNIK"	41%
11.	Kocēnu	SIA "SKĀRDA SERVISS"	3,09x
12.	Līgatnes	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "REGO"	2,29%
13.	Lubānas	Zemnieku saimniecība „KALNASTRADI”	29%
14.	Madonas	SIA "Klauģulejas"	4.37x
15.	Mazsalacas	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "MAER"	2,13x
16.	Naukšēnu	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "SAKTAS ZS"	58%
17.	Pārgaujas	SIA "OPUS GRATA"	69%
18.	Priekuļu	SIA "CELTCOM"	2,22x
19.	Raunas	SIA „PAVASARS"	2.15%
20.	Rūjienas	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "VALKVARCS"	3.58%
21.	Smiltenes	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "SM Energo"	6.00x
22.	Strenču	SIA GMM TRANSPORTS	4.94
23.	Valkas	SIA "Ecowood AB"	2.34x
24.	Valmiera	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "RES-MET"	3.13x
25.	Varakļānu	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Pārtikas veikalu grupa"	76%
26.	Vecpiebalgas	SIA „LB Melio”	45%

Avots: LURSOFT (https://www.lursoft.lv/lursoft_statistika/?&id=515)

Salīdzinot novadu lielākos uzņēmumus pēc to apgrozījuma ar uzņēmumiem, kas visvairāk palielinājuši savu apgrozījumu, vērojamas atšķirības. Lielākoties uzņēmumi, kas visstraujāk attīstās, nav tie paši, kuri jau ir sasnieguši novada lielākā uzņēmuma pēc apgrozījuma titulu. Piemēram, AS „Valmieras stikla šķiedra” ar salīdzinoši milzīgo apgrozījumu nav vērtējams kā visstraujāk attīstošais uzņēmums, tas ir jau nostiprinājies, jo kā pilsētas lielākais uzņēmums pēc apgrozījuma ir jau ilgāku laiku. AS „Valmieras stikla šķiedra” apsteidz SIA „Stingers Valmiera”, kuri savu apgrozījumu 2013.gadā palielinājuši vairāk kā 10 reizes. Līdzīgi ir ne tikai lielo summu apgrozītājiem SIA „Cēsu Alus”, kuru attīstībā apsteidz SIA „SP”, SIA „STORA ENSO Latvija”, par kuru straujāk attīstījies SIA „Precision Farming”, bet arī pārējo novadu uzņēmumu starpā. Var secināt, ka uzņēmumu starpā konkurence pastāv, tie ir orientēti uz attīstību un situācija nav viennozīmīga – nākamajā gadā uzņēmumu izkārtojums var mainīties.

Vidzemes reģionā, tāpat kā citviet Latvijā, darbu turpina biznesa un inovāciju inkubatori, kuru mērķis atbalstīt mikro, mazos un vidējos uzņēmumus. Uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstības pasākumi tiek īstenoti ar nolūku piedāvāt iespējas jauniem uzņēmējiem iepazīties ar uzņēmējdarbības vidi, tās iespējām un darbības likumsakarībām, kā arī palīdzēt uzsākt patstāvīgu darbību uz atvieglotiem noteikumiem, saņemot konsultācijas biznesa uzsākšanā, mārketingā, grāmatvedībā, papildus finanšu līdzekļu piesaistē, izstrādājumu patentēšanā, iekārtu izmantošanā un citos uzņēmējdarbībai nozīmīgos jautājumos. Biznesa inkubatori jauniem komersantiem nodrošina infrastruktūras un konsultācijas pakalpojumus. Iestājoties biznesa inkubatorā, katram uzņēmējam tiek noteikta atbalsta intensitāte, jeb atlaides lielums par saņemtajiem pakalpojumiem un konsultācijām.

Vidzemes reģionā darbojas divi **biznesa inkubatori** – Valmierā (ar filiāli Gulbenē, bet līdz šim nav uzsākta filiāles veidošana un attīstīšana Valkā) un Cēsīs (ar filiāli Madonā, un virtuālo inkubatoru Alūksnē) Fakts kā tāds, ka gan Valkā, gan Alūksnē arī uzņēmēju biedrības nav aktīvas un pašlaik, neskatoties uz LDDK mēģinājumiem aktivizēt DDO darbību, pašvaldību un uzņēmēju sadarbību – tieši Valkā un Alūksnē nenotiek regulāras, uz sadarbību vērsts dialogs, kas varētu finalizēties un rezultēties ar divpusēju sadarbības līgumu vai noslēgtās vienošanās par savstarpējo sadarbību. Iedziļinoties informācijā par bijušā **Valkas** rajona teritorijas uzņēmēju organizāciju darbībā un sadarbībā ar pašvaldībām, izsenis aktīvāki bijuši **Smiltenes** pilsētas (tagad novada) uzņēmēji, kuri apvienojušies 2 DDO – tie, kuri nodarbojas ar nelauksaimniecisko uzņēmējdarbību un tie, kuri nodarbojas ar lauksaimniecību. Neskatoties uz LDDK centieniem oficiāli apstiprināt šo sadarbību ar trīspusēju līgumu, tas nerod atsaucību tieši uzņēmēju vidū, jo Smiltenes novadā nav „trešā partnera” – arodbiedrību, līdz ar to varam plānot tikai divpusējas sadarbības „oficializēšanu”, no uzņēmēju puses arī jūtams pret spiediens veidot dialogu ar arodbiedrību. Iedziļinoties informācijā par bijušā Alūksnes rajona teritorijas uzņēmēju organizācijas – Alūksnes tautsaimnieku apvienības „ALTA” darbību un sadarbību ar pašvaldību, nākas secināt, ka laika periodā no 2005. gada – ļoti aktīvi „ALTA” sadarbībā ar toreizējo Alūksnes rajona padomi un Alūksnes pilsētas domi veidoja uzņēmēju dienas, labāko darba devēju godināšanas pasākumus katru gadu (kas pavēra iespējas ikkatram uzņēmējam piedalīties un ik gadu redzot pārējo uzņēmēju sniegumu, attīstīt uzņēmējdarbību). Taču veidojoties bijušā Alūksnes rajona teritorijā diviem novadiem – Apes un Alūksnes izveidojās situācija, ka novadi savstarpēji nevarēja vienoties par šo tradīciju turpināšanu, un arī paši uzņēmēji sāka dalīties – „apeniešos” un „alūksniešos”, kas neveicināja ne ALTAs darbību, ne arī veicināja sadarbību ar pašvaldībām. 2010. gadā Apes novada dome nolēma organizēt regulāras ceturkšņa tikšanās ar sava novada uzņēmējiem, uz kurām tiek aicināti 2 reiz gadā arī LDDK pārstāvji ar aktuālo informāciju. Tomēr Apes novads līdz šim nav izveidojis uzņēmēju konsultatīvo padomi, jo uzskata, ka pašlaik sadarbība labi notiek balstoties uz pašvaldības uzaicinājumu pamata un uzņēmēji šiem uzaicinājumiem atsaucas. Apes novads jau 2 reiz ir noorganizējis labāko Apes novada uzņēmēju godināšanas balli, kas ir patīkams neformāls pasākums ikdienā un tiek plaši apmeklēts.

Valmieras biznesa un inovāciju inkubatorā darbojas vairāk nekā 40 uzņēmumi, no tiem daži strādā Gulbenes filiālē. Inkubators sniedz arī virtuālās inkubācijas pakalpojumus Valkā. Uzņēmumi pārstāv dažādas nozares, tajā skaitā enerģētiku, būv projektēšanu un būvniecību, mašīnbūvi, informācijas tehnoloģijas, tūrisma nozari, kosmētikas līdzekļu ražošanu, pārtikas rūpniecību, biokurināmā ražošanu un citas. Valmieras Biznesa un inovāciju inkubators darbojas Ziemeļvidzemē - pēc iepriekšējā teritoriālā dalījuma Valmierā un Valmieras rajonā, Gulbenē un Gulbenes rajonā, kā arī Valkā un Valkas rajonā.

Cēsu biznesa inkubators “Magnus” Biznesa inkubatora „Magnus” mērķis – veicināt jaunu, dzīvotspējīgu un konkurētspējīgu komersantu veidošanos un attīstību Vidzemē, nodrošinot tos ar komercdarbībai nepieciešamo vidi un konsultatīvajiem pakalpojumiem.

Biznesa inkubators „Magnus” dažādu pakalpojumu veidā piedāvā atbalstu jaundibinātiem komersantiem, kā arī palīdz uzsākt uzņēmējdarbību.

Pateicoties Eiropas Savienības un valsts sniegtajam atbalstam, visi inkubatora pakalpojumi tiek subsidēti un jaunais komersants par to izmantošanu maksā krietni zemāku cenu nekā tā ir noteikta tirgū.

2014. gada pirmajā pusgadā inkubatorā darbojas 52 komersanti, no kuriem 24 raduši vietu Cēsu biznesa inkubatorā, vēl 25 tur darbojas virtuāli, filiālē Madonā darbojas fiziski 1 un 2 virtuālie uzņēmumi savukārt filiālē Alūksnē pašlaik nedarbojas neviens uzņēmums.

Šajā inkubatorā darbojošies uzņēmumi galvenokārt pārstāv konsultāciju, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, pakalpojumu, enerģētikas, medicīnas un ražošanas nozares.

Vietējās pašvaldības ar valsts institūciju atbalstu veic mērķtiecīgus pasākumus esošās infrastruktūras paplašināšanas un modernizācijai, sekmējot reģiona uzņēmējdarbības vides konkurētspējas paaugstināšanos investīciju piesaistē, kuras sekmētu tehnoloģiju attīstību uzņēmumos, sekmējot inovatīvu preču ražošanas palielināšanu un pastāvīgi palielinot saražotās pievienotās vērtības apjomu ar reģionā pieejamajiem ekonomiskajiem resursiem.

Abi biznesa inkubatori labprāt sadarbojas ar LDDK, tajos ir norisinājušās konsultācijas uzņēmējiem, kā arī LDDK rīkotās apmācības. Valmieras biznesa inkubatora pārstāvji ļoti aktīvi sadarbojas ar LDDK dažādu ekonomisko jomu un uzņēmējdarbību saistošu jautājumu komentēšanā, kā arī sadarbībā ar LDDK līdzdarbojas katrā Valmieras uzņēmēju konsultatīvās padomes darbā gan ierosinot jautājumus, gan sagatavojot uzņēmējiem un DDO nepieciešamo informāciju.

Līdz ar to varam apgalvot, ka visā Vidzemē ir uzņēmēji, kas ne tikai ir ieinteresēti veidot pozitīvu sociālo dialogu, bet arī ir potenciāli LDDK biedri.

Savukārt Cēsīs darbojas Vidzemes reģiona mobilais sociālo pakalpojumu Resursu centrs. Cēsu novada Sociālais dienests savā projektā piedāvā jaunu pieeju sociālo pakalpojumu sniegšanā, apvienojot septiņas reģiona pašvaldības – Cēsu, Beverīnas, Jaunpiebalgas, Mazsalacas, Smiltenes un Valkas novadus, kā arī Valmieras pilsētu. Iedzīvotājiem ir iespēja izmantot interaktīvas e-konsultācijas par Vidzemes reģiona pašvaldībās pieejamiem sociālajiem pakalpojumiem, piemērotāko atbalsta veidu un citiem ar sociālo pakalpojumu saņemšanu saistītiem jautājumiem. Sociālās atstumtības riska grupām tiek piedāvāts arī apmeklēt atbalsta grupas, darbnīcas nodarbinātības iemaņu stimulēšanai un individuālās apmācības socializācijai e-vidē. (avots: NVA)

Resursu centra aktivitātes:

- interaktīvā interesentu un klientu konsultēšana, informācijas sniegšana (e-konsultācijas);
- sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšana sociālās atstumtības riska grupām (atbalsta grupas, darbnīcas nodarbinātības iemaņu stimulēšanai, individuālās apmācības socializācijai e-vidē, individuālās konsultācijas);
- sociālā darba speciālistu profesionālās kapacitātes pilnveide un stiprināšana.

(Avots: www.resursucentrs.lv)

Uzņēmumu aktivitāte finansējuma piesaistē

2013. gada vasarā LDDK veica uzņēmēju aptauja par pieredzi un plāniem, apgūstot ES finansējumu. Aptaujas mērķis bija uzlabot uzņēmējiem ES finanšu līdzekļu pieejamību nākamajā plānošanas periodā. Pētījumā piedalījās 62 uzņēmumi no Vidzemes plānošanas reģiona, no kuriem 44 ir izmantojuši ES Struktūrfondu finansējumu sava uzņēmuma attīstībai.

Pētījuma laikā galvenie iegūtie secinājumi:

- Visvairāk uzņēmumu VPR izmanto ERAF. Desmit no aptaujātajiem uzņēmumiem ir izmantojuši vairāk nekā vienu ES fondu sava uzņēmuma darbības attīstīšanā. Visbiežāk tas ir ERAF un ESF vai ERAF un ELFLA.
- Uzņēmumi lielākoties projektu pieteikumus raksta pašu spēkiem. Iezīmējās tendence, ka, izstrādājot jau otro projekta pieteikumu, vai, projektu izstrādājot, plānošanas perioda beigām tuvojoties, tas tika veikts vairāk pašu spēkiem. Vēl arī uzņēmumi, kuri, pirmo reizi rakstot projektu, izmantojuši ekspertu palīdzību, nākamajos projektos tiek galā pašu spēkiem. Neviens uzņēmums neizvēlējās piesaistīt projekta ieviešanas komandu, ja projekts tika izstrādāts pašu spēkiem.
- Pētījumā atklājās, ka no 14 uzņēmumiem, kas ES fondu apguvi raksturo, kā sarežģītu, 10 administrēšanu ir veikuši pašu spēkiem, kas pamato papildus nastu darbiniekiem uzņēmumā. Uzņēmēji bieži puda viedokli, ka fondu apguve nav slogs 5 gadus pēc ieviešanas, bet gan tieši izstrādes un ieviešanas laikā. Respondenti atzīst, ka, laikam ejot, arī fondu apguves iespējas paliek vieglākas, kritēriji saprotamāki, skaidrāki. Respektīvi, situācijai, laikam ejot, ir tendence uzlaboties.
- Jautāti par problēmām, ar ko saskārušies projektu īstenošanas laikā, uzņēmēji, kuri jau īstenojuši vairākus projektus, atzina, ka ar laiku birokrātiskais slogs samazinās un rodas aizvien mazāk sarežģījumu. Taču sīkumainība un "neskatīšanās pēc lietas būtības" veicinot sajūtu, ka uzņēmējiem neuzticas un mēģina "iegāzt". Vairāki uzņēmēji atzīst, ka ilgais projekta pieteikuma izskatīšanas termiņš bijis kritiskais punkts, lai pārtrauktu projektu un atmetu ar roku.
- Lielākā daļa aptaujāto respondentu atzīst, ka viņi apzinās stingro prasību nepieciešamību, uzskatot, ka nekā neloģiska neesot, bet situāciju uzlabot būtu ieteicams, jo tādejādi uzlabotos fondu apguves iespējas (daudzi atsakās uzņemties īstenot projektus, jo netiek galā ar prasībām).
- Pārliecinoši lielākā daļa respondentu atbildēja, ka arī nākotnē plāno izmantot ES finansētos projektus, bet saistībā ar to vēl nav konkrētu plānu, savukārt uzņēmumi, kuri atbildējuši, ka nākotnē neplāno apgūt ES fondus, pagātnē saskārušies ar negatīvu pieredzi vai sūdzas par laika un resursu trūkumu.
- Pētījumā tika noskaidrot, ka lielā mērā darbinieku skaita palielināšana uzņēmumos atkarīga no ES fondu veiksmīgas piesaistes. Respektīvi, uzņēmumam izdosies turpmāk piesaistīt fondu līdzekļus un turpināt uzņēmuma attīstību, visticamāk, būs nepieciešams palielināt nodarbināto skaitu. Tomēr, ja uzņēmums nepaplašināsies, neattīstīs savu darbību, nepalielinās ražošanas apjomu, nebūs nepieciešams palielināt darbinieku skaitu. Uzņēmēji vairāk kārt pieminēja, ka trūkst kompetentu darbinieku, savukārt lai tos piesaistītu, nepieciešamas jaunas iekārtas, ražīgums, lai varētu celt algas (nebūtu jāizmanto lētais darbaspēks) - tas ir kā apburtais loks.

Uzņēmēji minējuši, ka darbinieku skaits varētu palielināties pie šādiem nosacījumiem: ja palielināsies pieprasījums, ja palielināsies ekonomiskā izaugsme, ja tiks ģenerētas jaunas idejas, lai uzlabotu ražošanu, ja palielinās ES finansējumu zemniekiem.

Darba tirgus problēmas Vidzemes plānošanas reģionā

Reģiona darba tirgus raksturojumam izmantoti reģiona iedzīvotāju aptaujas, darba devēju aptaujas, kā arī ekspertu diskusijas rezultāti. Kopumā analīzē ietvertas 742 respondentu anketas. Aptaujāto respondentu vecums ir no 15 līdz 64 gadiem, 49.9% respondentu bija vīrieši un 50.1% sievietes. Pārskatāmības dēļ turpmāk tekstā Vidzemes plānošanas reģions tiks apzīmēts kā Vidzemes reģions.

Vidzemes plānošanas reģionā atrodas 147 vispārizglītojošās skolas, kurās 2012./2013. mācību gadā mācījās 23106 skolēni. Savukārt profesionālās izglītības programmas 2012./2013. mācību gadā apguva 2988 audzēkņi (augstākais rādītājs reģionu vidū, neskaitot Rīgu), bet augstskolās un koledžās 2013./2014. mācību gadā uzņemti 2373 Vidzemes plānošanas reģionā dzīvojoši studenti (zemākais rādītājs reģionu vidū). Saskaņā ar CSP un IZM datiem, augstākās izglītības iestādēs uzņemto studentu skaits ir nedaudz palielinājies, salīdzinot ar 2011. gadu, un samazinājies, salīdzinot ar 2012. gadu.

78.3% Vidzemes reģiona darba devēju norādījuši, ka viņu uzņēmumā strādā 1-9 darbinieki, bet 21.7% nodarbina 10-49 darbiniekus. Visvairāk aptaujāto darba devēju strādā lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā, vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu un motociklu remonta jomā, veselības un sociālās aprūpes nozarē, informācijas un komunikācijas pakalpojumu jomā un būvniecībā.

Vairumā gadījumu (64.5%) darba devēji ar saviem darbiniekiem ir noslēguši darba līgumu uz nenoteiktu laiku. Kā nākamie izplatītākie noslēgtie darba līguma veidi ir līgums uz noteiktu laiku (18.9%) un rakstiska vienošanās par noteiktu darba veikšanu / līgumdarbs (13.0%). 3.9% darba devēju norādījuši, ka ar saviem darbiniekiem rakstisku līgumu nav noslēguši. Tomēr jāmin, ka kopējais aptaujāto darba devēju skaits, kuri snieguši atbildi uz šo jautājumu, ir salīdzinoši neliels (n=47) un sniegto atbilžu procentuālais sadalījums vērtējams ar piesardzību. Vairums darba devēju (82.6%) norādījuši, ka lielākā daļa (vairāk par pusi) uzņēmumā / iestādē nodarbināto darbinieku strādā pilnu darba laiku, bet 13.0% nepilnu darba laiku.

16.7% darba devēju uzskata, ka viņu uzņēmumam šobrīd trūkst darbinieku, turklāt puse to darba devēju, kuriem šobrīd trūkst darbinieku, norādījuši, ka viņu uzņēmumam trūkst augstas kvalifikācijas darbinieku – šādu atbildi snieguši 50% darba devēju. Visbiežāk darba devēji savam uzņēmumam trūkstošos darbiniekus meklē, izmantojot radnieku, draugu vai paziņu ieteikumu – šādu metodi izmanto 75.8% darba devēju darbinieku bez kvalifikācijas meklējumiem, 74.5% darbinieku ar zemu kvalifikāciju meklējumiem un 52.6% augstas kvalifikācijas darbinieku meklējumiem. Kā nākamie izplatītākie darbinieku meklēšanas veidi minēti sludinājumu ievietošana internetā un masu saziņas līdzekļos (presē, radio, TV) un Nodarbinātības valsts aģentūras pakalpojumu izmantošana, kā arī personāla atlases firmu pakalpojumu izmantošana un atbilstošas kvalifikācijas darbinieku uzaicināšana no citiem uzņēmumiem / iestādēm. Jāpiezīmē, ka minēto darbinieku meklēšanas veidu izmantošanas secība mainās, ja meklējamam darbiniekam nav nepieciešama kvalifikācija vai arī tā ir zema, kā arī mainās darbinieka meklēšanas veida izmantošanas intensitāte. Īpaši atšķirības vērojamas gadījumos, kad darba devējam nepieciešami augstas kvalifikācijas darbinieki – ievērojami biežāk tiek izmantoti tādi darba meklēšanas veidi, kā personāla atlases firmu pakalpojumi, sludinājumu ievietošana internetā un sadarbība ar izglītības iestādēm.

Situācijās, kad ir nepieciešams noturēt darbiniekus savā uzņēmumā, darba devēji visbiežāk piedāvā elastīgāku darba grafiku – šādu darbinieku noturēšanas stratēģiju izmanto 76.4% darba devēju. Lielākas algas piedāvājums tajā pašā darbā minēts kā nākamais biežāk lietotais darbinieku noturēšanas veids (48.3%), kam seko palīdzība

darbinieka sociālo jautājumu risināšanā (36.4%), vienreizēju papildu maksājumu (prēmijas, vienreizējas piemaksas u.c.) veikšana (32.0%), darbavietu labiekārtošana (19.9%), labāk apmaksāta darba / amata piedāvājums (14.2%), papildu labumu (dienesta transporta, telefona, apdrošināšanas u.c.) piedāvājums (12.3%) un kvalifikācijas celšanas iespēju par uzņēmuma līdzekļiem piedāvājums (4.3%).

Pētījuma gaitā darba devēji tika lūgti novērtēt, cik svarīgas viņiem ir dažādas darbinieku zināšanas, prasmes un īpašības. Kā 5 svarīgākās darbinieku zināšanas, prasmes un īpašības visu Latvijas reģionu darba devēji novērtējuši darba disciplīnas ievērošanu, profesionālās zināšanas un prasmes, prasmes strādāt gan individuāli, gan kolektīvā, saskarsmes prasmes un gatavību uzņemties jaunus darba pienākumus, bet Vidzemes reģiona darba devēju sniegtais vērtējums nedaudz atšķiras.

Savukārt novērtējot savu darbinieku zināšanas, prasmes un īpašības, visi aptaujātie darba devēji kā labas visbiežāk novērtējušas tādas zināšanas, prasmes un īpašības, kā latviešu valodas zināšanas, darba disciplīnas ievērošanu, prasmes strādāt gan individuāli, gan kolektīvā, profesionālās zināšanas un prasmes un krievu valodas zināšanas.

Savukārt vērtējot grūtības, meklējot darbiniekus savam uzņēmumam, Vidzemes reģiona darba devēji visbiežāk saskaras ar tādiem faktoriem, kā neatbilstošas prasmes (58.3%), darba pieredzes trūkums (47.8%), pārāk augstas prasības (41.7%), zema motivācija (37.5%) un neatbilstoša izglītība (21.7%).

Vērtējot, vai darba devēji iegulda līdzekļus savu darbinieku apmācībā, 37.5% Vidzemes reģiona darba devēju atzīst, ka neiegulda finanšu līdzekļus savu darbinieku apmācībā un to arī nedarīs. Līdzekļus iegulda 54.2% darba devēju, savukārt 8.3% to līdz šim nav darījuši, bet gatavojas to darīt tuvāko 12 mēnešu laikā.

Lūgti novērtēt, cik lielā mērā darba devēji nodrošina saviem darbiniekiem dažādus labvēlīgus apstākļus, vairums visu aptaujāto darba devēju atzīst, ka pilnībā nodrošina tādus apstākļus, ka darba algas regulāru samaksu, darba veikšanai nepieciešamās materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanu, profesionālo prasmju izmantošanu, darba pienākumu apjoma noteikšanu atbilstoši kvalifikācijai, regulāru darba ritmu un darba dienas ilgumu atbilstoši darba līgumam. Salīdzinot Vidzemes reģiona darba devēju vērtējumus, vērojamas atšķirības.

Aptuveni trešā daļa Vidzemes reģiona darba devēju (29.2%) ir saskārušies ar situāciju, kad darbinieks lūdz izmaksāt daļu algas aploksnē. Vairumā gadījumu (68.7%) kā iemeslu lūgumam izmaksāt daļu algas aploksnē darbinieki ir minējuši vēlmi pēc lielākas algas „uz rokas”, nepieciešamību veikt patēriņa kredīta apmaksu (17.6%), kā arī uzturlīdzekļu aprēķina apmaksu (10.9%).

Darba devēji kvalitatīvā pētījuma dalībnieki uzskata, ka Vidzemē kopumā darbiniekus atrast nav grūti, bet motivētus darbiniekus gan. Grūtības ir atrast darbiniekus pilsētās ar mazāku iedzīvotāju skaitu, kurās atrodas vairāki vienas nozares uzņēmumi, piemēram, kokapstrādē Smiltēnē. Lielākoties bez darba ir tieši sievietes pirms pensijas vecumā. Mazkvalificētus darbiniekus atrast ir salīdzinoši viegli, tikai uzņēmumam ir jārēķinās ar lielāku kadru mainību. Faktori, kas nosaka lielāku mazkvalificētu darbinieku mainību, ir alkoholisms un zemā darba motivācija vai attieksme pret darbu. Administrācijas darbiniekus arī ir viegli atrast, jo ir vesela paaudze, kura ir studējusi sociālās zinātnes. Uz administratīvajiem amatiem kandidē jauni cilvēki ar izglītību, bet bez darba pieredzes, problēma ir atrast darbiniekus, kuri zinātu gan angļu, gan krievu valodu. Lielas grūtības ir atrast kvalificētus inženierus, kuriem piemīt specifiskas kompetences. Šādu speciālistu Vidzemē ir ļoti maz.

Darbinieki tiek meklēti dažādi. Ir uzņēmumi, uz kuru vakancēm darba meklētāji paši piesakās darbā. Liela daļa darba devēju izvieto savus darba vakancu sludinājumus un

sadarbojas ar Nodarbinātības valsts aģentūru. Viens darba devējs pats meklē un uzrunā potenciālos darba gribētājus. Uzņēmumi arī izmanto paziņu un esošo darbinieku ieteikumus, meklējot darbiniekus vakancēm. Ja darba devējs lūdz pieteikties elektroniski, tad lielākoties piesakās tikai gados jauni cilvēki, ja atstāj telefona numuru, tad piesakās arī vecākas paaudzes darba meklētāji. Darba devēji meklē darbiniekus vismaz ar vidusskolas izglītību, darba pieredzi un bez kaitīgiem ieradumiem. Svarīgākais viņu atlases kritērijs ir darba meklētāja „degsme un motivācija strādāt. Specifisko tehnisko iemaņu apmācības nodrošina uzņēmumi paši. Vidzemē pieprasītas ir dažādas profesijas – galdnieki, inženieri, ārsti, programmētāji un pārdevēji.

Darba devēji uzskata, ka apmācību kursu piedāvājums Vidzemes reģionā ir ļoti plašs. Taču kvalitatīvā pētījuma dalībnieki uzskata, ka Nodarbinātības valsts aģentūras apmācību programmas neatbilst uzņēmēju vajadzībām, nereti kursu kvalitāte ir zema un ne vienmēr darbinieki iegūst papildus zināšanas, apmeklējot apmācību kursus. Lielākā daļa darba devēju paļaujas tikai uz iekšējām darbinieku apmācībām. Uzņēmumi, kuri ir sadarbojušies ar izglītības iestādēm, šo sadarbību vērtē pozitīvi vai arī kā tādu, kuru vajadzētu vēl vairāk attīstīt.

Vidzemes reģiona darba devēji darba apstākļus savos uzņēmumos vērtē kā normālus vai teicamus, bet ir grūti konkurēt ar Rīgu, kur algas ir augstākas par 20 līdz 30%. Darbiniekiem problēmas sagādā došanās uz attālāku darba vietu, jo ne visiem darbiniekiem ir savs transports, un arī sabiedriskais transports Vidzemes reģionā nav attīstīts. Jo īpaši grūtības tas sagādā darbiniekiem, kuri strādā maiņu grafikā un kuriem darbs sākas plkst. 6.00 no rīta. Būtiska problēma ir mājokļu trūkums Valmierā.

Kvalitatīvā pētījuma gaitā Vidzemes reģiona darba devēji izteica vairākus ieteikumus reģiona darba tirgus attīstībai. Tie ir:

- Nodarbinātības valsts aģentūrai veidot īsākus bezdarbnieku apmācību kursus, kuros tiktu sagatavoti speciālisti konkrētu uzņēmumu vajadzībām;
- samazināt ierobežojumus eksportējošiem uzņēmumiem piedalīties Nodarbinātības valsts aģentūras apmācības programmās,
- samazināt ierobežojumus mobilitātes pabalstu saņemšanai;
- attīstīt un celt prestižu profesionālajai izglītībai;
- veidot ciešāku sadarbību starp uzņēmumiem un profesionālās izglītības iestādēm, un Nodarbinātības valsts aģentūru.

Darba apstākļi, kurus, pēc darba ņēmēju domām, darba devēji nodrošina pilnā mērā

	Visi darba devēji	Vidzemes reģions
Darba algas regulāra samaksa	88.1%	88,6%
Iespēja pilnā apjomā saņemt valsts noteiktās sociālās garantijas (nodokļu nomaksa no darba algas)	81.8%	85,5%
Regulārs darba ritms	80.1%	70,6%
Labas attiecības darba kolektīvā	79.3%	75,7%
Darba dienas ilgums atbilstoši darba līgumam	78.5%	65,0%
Profesionālo prasmju izmantošana	78.0%	69,6%
Darba pienākumu apjoms atbilstoši kvalifikācijai	76.6%	66,1%
Materiāli-tehniskais nodrošinājums darba veikšanai	70.6%	59,9%
Profesionālās kvalifikācijas celšanas iespēja	44.9%	41,5%
Jaunu ražošanas tehnoloģiju izmantošana	42.8%	34,6%
Konkurētspējīga darba alga	29.4%	22,0%
Profesionālās izaugsme iespējas	27.5%	26,7%
Papildus labumu saņemšana (dienesta transports, telefons, apdrošināšana u.c.)	18.1%	8,7%

18.0% Vidzemes reģiona darba ņēmēju ir arodbiedrības biedri, kas ir otrs augstākais rādītājs, salīdzinot ar citiem valsts reģioniem.

7.6% Vidzemes reģiona darba ņēmēju ir nonākuši situācijā, kad viņu darba devējs ir piedāvājis izmaksāt daļu darba algas aploksnē. 91.2% to darba ņēmēju, kuri bija saņēmuši darba devēja piedāvājumu izmaksāt daļu algas aploksnē, šo piedāvājumu arī pieņēma. Savukārt tikai 1.8% darba ņēmēju atzīst, ka paši ir lūguši darba devēju izmaksāt tiem daļu algas aploksnē.

Vidzemes reģiona darba ņēmēji minēja četras laba darba devēja pazīmes, t.i., uzņēmums, kas:

1. ir ilgtspējīgs (vēlams – liels uzņēmums);
2. nodrošina sociālās garantijas;
3. maksā labu atalgojumu;
4. ar labu darbinieku kolektīvu.

Salīdzinot ar citiem Latvijas reģioniem, Vidzemes plānošanas reģiona iedzīvotāji samērā neaktīvi iesaistās pieaugušo izglītības pasākumos. Šajā jomā īpaši jāatzīmē zems iesaistes % formālās pieaugušo izglītības pasākumos, kas ir zemākais rādītājs visu reģionu vidū.

(AVOTS: Projektu un kvalitātes vadība. Darba tirgus specifisko reģionālo problēmu identificēšana un pasākumu izstrādāšana reģionālā darba tirgus konkurētspējas stiprināšanai)

Paveiktais sociālā dialoga jomā

Vidzemē Sociālais dialogs ir koncentrēts pārsvarā pilsētās, katrā, izpaužoties nedaudz savādāk, bet pamatā veiksmīgie piemēri ir uzņēmēju savstarpējā un pašvaldības sadarbība.

2014.gada pirmā puse iezīmējas ar Latvijas pievienošanos Eirozonai, kā arī ES jauna plānošanas perioda sākumu.

2014.gadā LDDK rīkoja reģionālo vizīti, kas norisinājās Gulbenē, kur ne tikai apmeklēja uzņēmumus un rīkoja tikšanos ar vietējiem uzņēmējiem bet arī pasniedza balvas labākajiem un ilgtspējīgākajiem darba devējiem Gulbenes novadā.

LDDK vizītes ietvaros apmeklēja divus uzņēmumus:

SIA Dimdiņi - Dimdiņi kā zemnieku saimniecība šajā vietā tika dibināta 1926. gadā, kad 20.ajos gados jaunizveidotā, neatkarīgā Latvijas valsts piešķīra zemi, ar izpirkšanas tiesībām, privāto zemnieku saimniecību dibināšanai SIA „Dimdiņi” ir dārzeņu audzēšanas un pārstrādes uzņēmums, kas specializējies kāpostu audzēšanā, 120 ha platībā aug pārsvarā galviņkāposti, tiek audzēti arī Ķīnas kāposti un ziedkāposti. Lielākā daļa pašu izaudzēto kāpostu tiek pārstrādāti, gatavojot skābētus kāpostus, štovētus kāpostus, kāpostus marinādē un marinētus kāpostu salātus.

Jau no pašiem pirmsākumiem saimniecība sāka nodarboties arī ar skābētu kāpostu ražošanu, pirmie Latvijā iedibinot fasēšanu plastmasa spainīšos, kas iekaroja pircēju atsaucību un popularitāti.

Tā kā SIA „Dimdiņi” paši kāpostus arī audzē, tad visas pārstrādei domātās šķirnes tiek atlasītas un pētītas jau no 1992. gada. Šo gadu pieredze garantē kvalitāti no sēkļiņas līdz gataviem pārstrādes produktiem.

LDDK pārstāvju viesošanās SIA “Dimdiņi” un SIA “Dimdiņi pārstāvis saņem atzinību par ilgtspējīgu stabilu un atbildīgu uzņēmējdarbību Gulbenes novadā no LDDK ģenerāldirektores Līgas Menģelšones

SIA “RUBATE metal” – Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Rubate metal” dibināta 2006. gadā. Galvenais uzņēmuma darbības veids ir metālapstrāde – metāla izstrādājumu ražošana. Uzņēmums saviem esošajiem un topošajiem klientiem piedāvā plašu ar metālapstrādi saistītu pakalpojumu klāstu, kas sevī ietver pasūtītāja rasējumu apstrādi, metāla griešanu, zāģēšanu, locīšanu, metināšanu, virsmas pēcapstrādi un komplektēšanu. Laika gaitā uzņēmums ir mērķtiecīgi attīstījies, ir paplašinātas ražošanas telpas, iegādātas modernas tehnoloģiskās iekārtas un palielināts darbinieku skaits ražošanā. Galvenais SIA „Rubate metal” noieta tirgus – Norvēģija, Lielbritānija, Vācija, Beļģija, Zviedrija, Somija, Latvija.

Atzinības par ilgtspējīgu stabilu un atbildīgu uzņēmējdarbību Gulbenes novadā saņēma septiņi uzņēmumi:

- Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "AIVICO" Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana
- Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "ARNIS" - Namdaru un galdniecības izstrādājumu ražošana
- Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "DIMDIŅI" - Cita veida augļu un dārzeņu pārstrāde un konservēšana
- Zemnieku saimniecība "ĶELMĒNI" - Maizes izstrādājumu lauksaimniecība
- Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "MEGA REM" Automobiļu apkope un remonts
- SIA Kombainserviss - kombainu, traktoru un citu tehniku tirdzniecība, lauksaimniecības tehnikas garantijas un pēc garantijas servisa apkalpošana, kravu pārvadājumu pakalpojumi.
- Gulbenes sabiedrība ar ierobežotu atbildību "BRĪVZEMNIEKI"

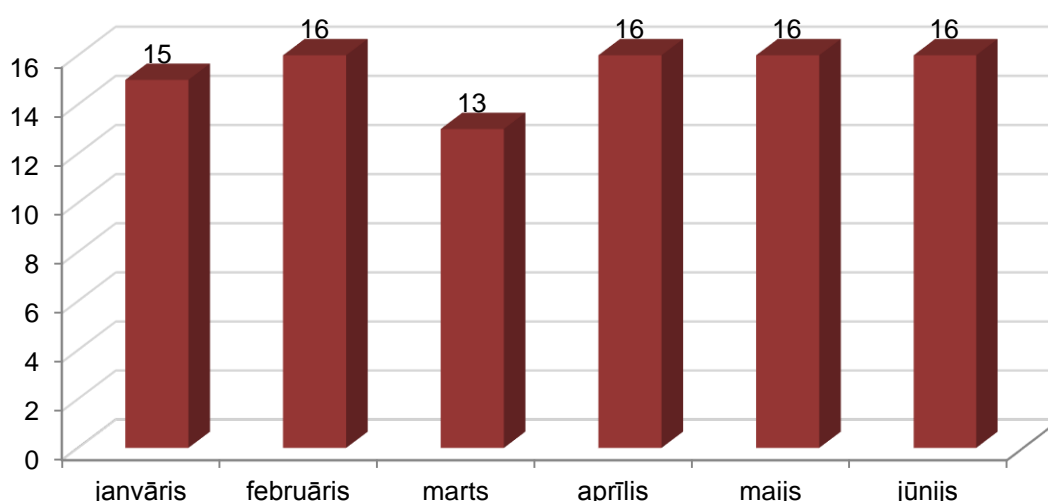
Kopumā 2014.gada pirmajā pusgadā sniegtas 107 konsultācijas par sociālā dialoga un uzņēmējdarbības attīstības jautājumiem.

Organizētas apmācības „Uzņēmuma attīstība un korporatīvā sociālā atbildība” Cēsīs.

Vidzemes uzņēmēji piedalījās ikgadējā DDO tikšanās pasākumā Jelgavā.

Tika parakstīts sadarbības līgums starp LDDK un Vidzemes plānošanas reģionu, kurš nākotnē atļaus mērķtiecīgāk apgūt ES finansējumu tieši Vidzemes reģiona uzņēmējiem nepieciešamās prioritātēs un virzienos.

Darbojoties Vidzemes plānošanas reģionā par sociāla dialoga koordinators, laika posmā no 2014. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam ir patstāvīgi sniegta konsultācijas gan individuāli uzņēmējiem gan uzņēmēju klubiem un pašvaldībām, jautājumos, kas gan tieši gan netieši skar sociālo dialogu. Konsultācijas sniegtas gan telefoniski gan tiekoties ar uzņēmējiem Cēsu birojā (Raunas ielā 4) gan arī viesojoties pie pašiem uzņēmumiem viņu uzņēmumos, šajā pusgadā neradās pieprasījums pēc kolektīvajām konsultācijām jo notika tikšanās ar uzņēmumu klubiem viņu sanāksmēs, kur sniegta arī vispārējā informācija par LDDK darbību.

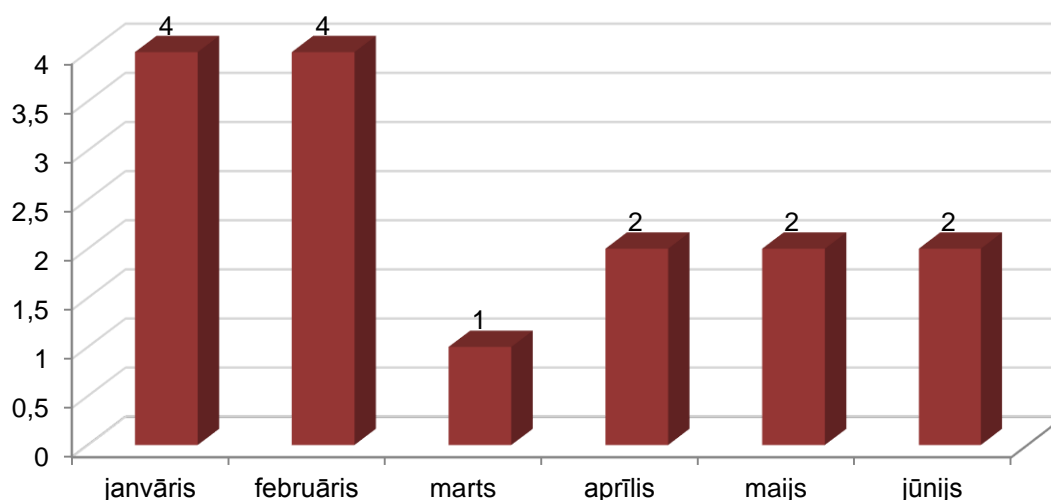

Sociālā dialoga koordinators Vidzemē sniegto individuālo konsultāciju skaits no 2014. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam

Šajā pārskata periodā sniegtas vairākas individuālas konsultācijas uzņēmējiem un pašvaldībām, vairākkārt tikuša apmeklētas, Madonas, Cēsu, Valmieras, Alūksnes, Smiltenes, novadu pašvaldības, organizētas tikšanās ar, Vidzemes plānošanas reģionu, Madonas biznesa inkubatora pārstāvjiem. Apmeklētas Cēsu un Valmieras uzņēmēju klubu sanāksmes, kur runāts par ekonomiski aktuāliem jautājumiem un finansējuma piesaisti uzņēmējdarbības attīstībai. Norisinājušās tikšanās ar Lauku atbalsta un konsultāciju centriem Vidzemē, kur runāts par uzņēmēju problēmām saistībā ar ES finansējuma apguvi, turpinātas sniegt vairākas konsultācijas SIA „GMS” akvakultūras uzņēmuma attīstība un ievērojama ES finansējuma piesaistē. Norisinājušās vairākas konsultācijas ar Vidzemes reģiona uzņēmējiem tostarp tikšanās ar SIA „Studio ABC”, piensaimnieku kooperatīvo sabiedrību „Straupe”, tautsaimnieku apvienības ALTA, SIA „Latvāņi”. Cēsu uzņēmēju kluba pārstāvjiem, Latvijas tirgotāju asociāciju, Alūksnes, Madonas un Cēsu, Valkas uzņēmējdarbības attīstības speciālistiem.

Īpaši šajā pusgadā var izcelt uzņēmumus SIA „Dimdiņi”, SIA „Rubate metal”, SIA „GMS”, SIA „BSK serviss”, SIA „Studio ABC”, SIA „LAVE”, kas nodrošināja visu uzņēmuma darbības apskati reāli dabā, bija atvērti un izcēlās ar viesmīlību visaugstākā līmenī, kuru pārstāvji vienmēr ir atvērti sadarbībai ar LDDK un gatavi paust savu viedokli aktuālos jautājumos. Jāuzslavē arī Vidzemes plānošanas reģions, kuru organizētajās diskusijās un forumos aicina piedalīties arī LDDK..

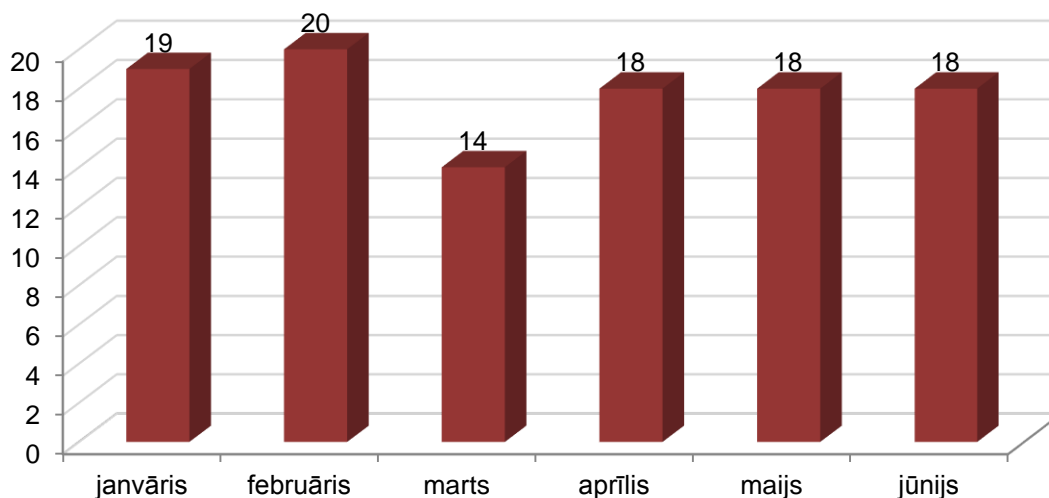
Tā kā lielākā daļa uzņēmumu tomēr izvēlas individuālu pieeju, kolektīvās konsultācijas šajā pusgadā nav sniegtas. Šāda veida konsultācijas norisinās uzņēmēju klubu tikšanās vai viesošānās pie citiem klubiem ietvaros, vai arī konferencēs. Šādās tikšanās reizēs galvenokārt LDDK nav galvenais organizators līdz ar to tās netiek uzskaitītas un netiek prasīta atsevišķa dalībnieku reģistrācija, līdz ar to tas netiek iekļauts atskaitē.

Sociālā dialoga koordinātoru Vidzemē sniegto telefon konsultāciju skaits no 2014. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam

Pārskata periodā tikušas veiktas vairākas telefon konsultācijas, tas lielākoties norisinās ar uzņēmumiem un pašvaldībām, ar kurām jau notikušas iepriekšējās tikšanās, un nepieciešams vēl precizēt interesējošos jautājumus, vai arī informēšanai par kādu LDDK aktivitāti (kopīgumi, DDO, ES fondu finansējums) telefon konsultācijas izteikti kļūst aktuālas arī brīžos, kad uzņēmējiem pieejams ES finansējums, vai tieši brīžos kad jāiesniedz atskaites par finansējumu un kad ir pieejamas programmas gan pašvaldībām, gan uzņēmējiem. Jāņem vērā, ka reālais telefon konsultāciju skaits ir ievērojami lielāks, jo katrs zvans nekad netiek pierēģistrēts, un īsās sarunas netiek dokumentētas, jo tādās situācijās atskaite par konsultāciju aizņem vairāk laika nekā pati konsultācija. Uzņēmēji

aktīvi konsultējās par pieejamo atbalstu uzņēmējdarbībai, kas plānojas nākamajā plānošanas periodā, lai būtu maksimāli sagatavojušies uz brīdi, kad tiks atvērtas atbalsta programmas.

Sociālā dialoga koordinatoru Vidzemē kopā sniegto konsultāciju skaits no 2014. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam

Kopumā katru mēnesi tiek veiktas apmēram 18 konsultācijas, patiesais skaits, protams, ir nedaudz lielāks jo, kā jau tika minēts, ne jau viss tiek dokumentēts un uzskaitīts. Nepārtraukti tiek runāts ar pašvaldībām un uzņēmumiem par savstarpējo sadarbību, un apzinātas to problēmas meklējot risinājumu un mēģinot atbildēt uz jautājumiem, kas pat tieši neskar sociālo dialogu, bet var veicināt uzņēmējdarbības attīstību reģionā. Pēc novērojumiem var apgalvot, ka novada uzņēmēju un pašvaldību interese par sociāla dialoga attīstību, ir atkarīga no novada kopējā attīstības līmeņa, jo vairāk attīstīts novads, jo tiešāk viņu interesējošie jautājumi saistāmi ar sociālo dialogu.

Vidzemē, veiksmīgi darbojas Valmieras, Smiltenes un Cēsu uzņēmēju klubi, kas organizē tikšanās ar pašvaldībām, un kopīgi risina savu novadu problēmas. Cēsu novada pašvaldība veiksmīgi turpina darboties uzņēmējdarbības attīstības speciālists, kas veiksmīgi sadarbojas arī ar LDDK, savukārt Madonas pašvaldība turpina veiksmīgi darboties uzņēmējdarbības atbalsta un attīstības nodaļu, kas sadarbojas ar Madonas uzņēmēju klubu, un biznesa inkubatoru „Magnuss”, Alūksnē pašvaldībā praktiski visu pusgadā darbu turpināja uzņēmējdarbības atbalsta speciālistam, kas nodarbojas ar finansējuma piesaisti uzņēmumiem un atbalsta veidošanu jauniem uzņēmējiem Alūksnes novadā, diemžēl pusgadā speciālists amatu atstāja un pašlaik tiek meklēts jauns kandidāts.

Konferences/vizītes/semināri/ pasākumi uzņēmējiem

- Dalība Cēsu uzņēmēju kluba tikšanās pasākumos.
- Dalība seminārā „Sociālā uzņēmējdarbība – kas lācītim vēderā?” (Sociālā uzņēmējdarbība Eiropā un Latvijā, sociālās uzņēmējdarbības nākotnes tendences Latvijā, Sociālā uzņēmējdarbība Latvijā - iespējas un izaicinājumi, Otrā elpa kā sociālās uzņēmējdarbības celmlauzis Latvijā?)
- Dalība Madonas novada uzņēmēju forumā. (Par aktualitātēm informē Finanšu ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Zemkopības ministrija, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, Madonas novada pašvaldība)
- Dalība Vidzemes uzņēmēju un pašvaldību sanāksme Valmierā. (Organizē VID un LTRK)

- Dalība Vidzemes plānošanas reģiona (VPL) Attīstības padomes sēdē, jautājuma izskatīšana par sadarbības līguma parakstīšanu starp LDDK un VPL
- Dalība LDDK biedru sapulcē. (Piedalās Ministru prezidente L.Straujuma, LBAS priekšsēdētājs P.Krīgers, finanšu ministrs A.Vilks, tieslietu ministre B.Broka, Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs)
- LDDK reģionālā vizīte Vidzemē (Gulbene). Vizītes laikā apmeklēti uzņēmumi SIA „Dimdiņi” un SIA „Rubate”, kur notikusi tikšanās ar uzņēmuma vadību. Vizītes ietvaros parakstīts sadarbības līgums starp LDDK un Vidzemes plānošanas reģionu, kā arī organizēta LDDK un uzņēmēju tikšanās, kur apsveikti astoņi labākie un ilgtspējīgākie uzņēmumi Gulbenes novadā.
- Dalība forumā “Atbalsts uzņēmējiem” Smiltēnē. (Organizē Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru, Smiltēnes novada domi, Latvijas Garantiju aģentūru, Latvijas Attīstības finanšu institūciju ALTUM un Vidzemes plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centru) Foruma mērķis: Sniegt informāciju par aktuālajiem atbalsta instrumentiem esošajiem uzņēmumiem un uzņēmējiem, kuri plāno uzsākt savu uzņēmējdarbību. Sniegt informāciju par atbalsta programmām un Eiropas Savienības fondu finansējumu uzņēmējdarbībai 2014. – 2020.
- Dalība DDO pasākumā Jelgavā. (Organizē LDDK un Jelgavas ražotāju un tirgotāju asociācija)
- Dalības konferencē “Social Dialogue as a driver in shaping and improving employment and working conditions in the EU” Konferencē, kas veltīta sociālajam dialogam uzstājās virkne dažādu valstu organizāciju pārstāvji, kas dalījās savos uzskatos un pieredzē par sociālo dialogu, kas ir bijis viens no būtiskākajiem elementiem, kas palīdzējis valsti izvest no krīzes. Katrs runātājs tikai pastiprināja sociālo partneru nozīmi valsts izaugsmē, ko var pierādīt ar skaitļiem, īpašu vērību pievēršot nodarbinātības un bezdarba līmeņa tendencēm. Konferences ietvaros var secināt, ka sociālajiem partneriem ir visiem spēkiem jācenšas nepieļaut, ka politika pēc krīzes paliek tāda pati kā pirms krīzes, jo likumsakarīgi tas tikai novedīs pie jaunas krīzes un situācija nemainīsies. Jāpanāk situācija, kurā darba devēja un ņēmēja intereses sakrīt, tad var runāt par veiksmīgu sociālo dialogu. Diskusijās vairākkārt tika uzsvērts, ka viens no krīzes faktoriem ir tieši vāji sociālie partneri. Kopumā var secināt, ka sociālais dialogs lēnām tomēr arvien vairāk ieņem būtisku lomu valstu ekonomikas izaugsmē, un lai kā arī mums varētu likties, ka par to var domāt tikai tad, kad ir panākta kārtība valstī un cilvēku apmierinātība, tomēr pierādās, ka sociālais dialogs ir viens no pirmajiem soļiem uz šo kārtību. Konference minētā pieredze skaidri norāda uz to, ka arī Latvijā sociālo partneru loma ir jāvērtē augstāk, un nevar būt situācija, kurā sociālais partneris saka valdībai, ka netiek darīts pareizi, bet jāveido situācija, ka valdība prasa sociālajiem partneriem “vai tā būs labi un kādi ir Jūsu priekšlikumi”. Ar sociālo dialogi ir jāsāk nevis Eiropas un Valsts līmenī, ar to ir jāsāk jau pavisam maza uzņēmuma ietvaros, kur tiek panākta interešu vienotība gan darba devējam, gan darba ņēmējam.

Aktīvākās darba devēju organizācijas (DDO) Vidzemes reģionā – Cēsu uzņēmēju klubs, Valmieras uzņēmēju konsultatīvā padome

Gulbenes uzņēmēji:

Joprojām salīdzinoši maza aktivitāte uz kopīgu darbošanos DDO, bet, neskatoties uz to, Gulbenē notiek mērena pozitīvā uzņēmējdarbības attīstība. Par vienu no grūdieniem uzņēmējdarbības attīstībā var uzskatīt par novada priekšsēdētāja Nikolaja Stepanova atgriešanos amatā, kurš pirms tam pildīja Vidzemes plānošanas reģiona vadītāja pienākumus. Taču šobrīd no pašvaldības puses nav atbalsta regulāras sadarbības

organizēšanai līdzīgi kā tāda notiek Valmieras pašvaldībā – uzņēmēju konsultatīvā padome. Tam par iemeslu ir vairāki aspekti: pašvaldībai – izveidojoties par novadu, nenotiek regulāras sarunas ar uzņēmējiem un uzņēmēju organizāciju. Aktīvi pašvaldībā tiek domāts arī par jauniešu nodarbinātību vasaras periodā.

LDDK 2014. gadā pirmo reģionālo vizīti un tikšanos ar darba devējiem organizēja tieši Gulbenes novadā, kur bez labāko uzņēmumu apbalvošanas LDDK noslēdza arī sadarbības līgumu ar Vidzemes plānošanas reģionu.

Madonas uzņēmēju klubs\ uzņēmējdarbības attīstības nodaļā\ biznesa inkubators: šā pusgada laikā samazinājusies uzņēmēju kluba aktivitāte bet ievērojami uzlabojusies pašvaldības uzņēmējdarbības nodaļas un biznesa inkubatora aktivitāte. Daudzi uzņēmēji ir izmantojuši abu LDDK projektu piedāvātās iespējas – konsultācijas. Madonā arī turpinās aktīvas diskusijas par izglītības sistēmā nepieciešamajiem speciālistiem, kur iesaistīties arī LDDK. Organizācijas aktīvi iesaistās arī dažādu projektu realizācijā, tā biznesa inkubators sadarbībā ar pašvaldību realizēja projektu „Sociāli ekonomiskās attīstības, biznesa un sadarbības veicināšana Igaunijas, Latvijas un Krievijas pierobežu reģionos” kur ietvaros norisinājās starptautiskās uzņēmēj dienas, kurās iesaistījās arī LDDK. Madonā tiek realizēta virkne pasākumu, lai veicinātu uzņēmējdarbības attīstību:

- LDDK apmācības “Ir sarunas – ir rezultāts”
- LIAA pasākumi uzņēmējiem (atbalsts, eksports)
- Pasākumi mājražotājiem un amatniekiem
- Biznesa ideju konkurss visa **gada garumā** «Madona var labāk» ar pašvaldības Grantiem (līdz 2000€)
- Madonas novada pašvaldības projekts „Jauniešu karjeras izvēles un amata prasmju apguve” paredz darbavietu piedāvājumu Madonas novada jauniešiem vecumā no 16 līdz 25 gadu vecumam.
- Sadarbība veicināšana ar Krieviju un Igaunija būvniecības nozarē
- Starptautiskā biznesa kontaktu portāla veidošana www.cbclift.com

Madonas pašvaldība izveidojusi projektu konkursu, kas paredzēts fiziskām personām, kuras vēlas uzsākt uzņēmējdarbību un jaunajiem uzņēmējiem, kuri savu darbību reģistrējuši ne agrāk kā 6 mēneši pirms pieteikuma iesniegšanas biznesa ideju konkursam. Vienas biznesa idejas īstenošanai maksimāli pieļaujama pašvaldības līdzfinansējums ir 2000 EUR.

Pieteikumu iesniegšana noteikta no 2014. gada 3. marta. Projekta kopējais finansējums 15 000 EUR. Līdz katra mēneša 20. datumam iesniegto pieteikumu rezultāti tiek paziņoti nākamā mēneša 10. datumā pēc vērtēšanas komisijas sēdes. Pieteikumus var iesniegt visu gadu vai līdz ir beidzies pieejamais finansējums, kas ir paredzēts 15 000 EUR

Valmieras uzņēmēju konsultatīvā padome: Joprojām aktīvi sadarbojas ar Valmieras pilsētas domi un risina plašu jautājumu klāstu, sākot no infrastruktūras un beidzot ar kultūras un sporta sfēru. Valmieras Uzņēmēju konsultatīvā padome ir aktīvu cilvēku grupa, kas pārstāv uzņēmēju intereses Valmieras pilsētā un darbojas uz nolikuma pamata, kā arī kalpo kā sabiedriskās domas veidošanas instruments. Padome veidota pēc Valmieras pilsētas pašvaldības un vietējo uzņēmēju iniciatīvas ar mērķi veicināt uzņēmējdarbības vides attīstību pilsētā. Uzņēmēju konsultatīvo padomi vada AS „SCO centrs” valdes priekšsēdētājs Jānis Matisons, bet uzņēmēju konsultatīvās padomes priekšsēdētāja vietiece ir AS „Swedbank” Vidzemes reģiona direktore Inese Vīksna.

Viens no aktuālajiem jautājumiem joprojām ir sadarbība ar augstskolu un arodskolām nepieciešamā darbaspēka sagatavošanā.

Valmierā darbojas vairāki uzņēmēju klubi: Rotari, Lauvu klubs, „Klubs 13+”, „Ozols”, sieviešu uzņēmēju klubs „Zontas” u.c. Lai arī darbības princips šeit ir ļoti tuvs trīspusējai konsultatīvai padomei tā vēl nav izveidojusies. Sadarbība tiek turpināta, kā ierasts - Valmieras uzņēmēju konsultatīvās padomes ietvaros nemainot tās formātu (divpusējo sadarbību ar uzaicinātajiem klausītājiem – LBAS pārstāvjiem). Neveiksmes cēlonis trīspusējās padomes neveidošanai ir tas, ka Valmierā nav spēcīgu arodbiedrību (tās, kuras ir – piemēram, a/s „Valmieras stikla šķiedra” – veiksmīgi sadarbojas darba devēji ar arodbiedrību uzņēmuma iekšienē, bet nozares arodbiedrību praktiski Vidzemē nav – izņemot izglītības darbinieku arodbiedrības, kas gan maz saistītas ar uzņēmējdarbības vidi), līdz ar to nav arī no arodbiedrību puses vēlmes organizēties un veidot trīspusēju sadarbību ilgtermiņā, arodbiedrības vai darba ņēmēju pārstāvji aktivizējas tikai situācijās, kad ir kāda darba attiecību problēmas, bet nav aktīvas sadarbībā līdz brīdim, kad rodas šīs darba tiesisko attiecību problēmas. Jāpiebilst, ka arodbiedrību savienības pārstāvji regulāri piedalās konsultatīvās padomes sēdēs, līdz ar to var apgalvot, ka trīspusējā sadarbība te tiek veidota, vairāk neformālā līmenī. Uzņēmēju klubus Valmierā galvenokārt interesē ES finansējuma saņemšanas iespējas, par to viņi arī labprāt runā ar LDDK un aicina uz sava kluba tikšanās reizēm.

Smiltenes uzņēmēju klubs lai gan aktivitāte ir mazinājusies tas iesaistījies darbā ar pašvaldību, organizē un īsteno dažādus sociālu dialogu veicinošus projektus novadā. Ir izveidota arī konsultatīvā padome. Plāno jau esošo sadarbību ar pašvaldību organizēt arī turpmāk. Smiltenes uzņēmēju kluba aktīvi sadarbojas ar pilsētas domi it īpaši ar attīstības nodaļu. Neskatoties uz to ka klubs nav LDDK biedrs, tas labprāt sadarbojas ar LDDK, un izrāda interesi par organizētajiem pasākumiem un jau izteicis, vēmi piedalīties uzņēmēju klubu savstarpējos pasākumos. Klubā darbojas tādi uzņēmēji kā SIA „8CBR” a/s „Smiltenes piens” SIA „Smiltenes koks”, kluba aktivitātes atbalsta un iesaistās arī A/s „Stora Enso Latvija” (LDDK biedrs). Salīdzinoši liela lielo uzņēmumu koncentrācija mazā pašvaldībā, rada uzņēmējiem savstarpēji draudzīgu vidi sadarbībai, gan savā starpā gan sociālajā dialogā ar pašvaldību. Novadā izveidota uzņēmējiem draudzīga vide un te nerodas problēmas izvērst aktivitātes, tās vienmēr tiek atbalstītas no pašvaldības un uzņēmēju puses. Smiltenes novadā darbojas 23 izņēmumi, kur darbinieku skaits pārsniedz 25. Šie uzņēmumi kopā nodarbina vairāk, kā 2150 darbiniekus

Cēsu uzņēmēju klubam ar šo klubu sadarbību var izveidot visvairāk, pateicoties tam, ka LDDK reģionālais birojs atrodas Cēsīs, kā arī pastāvošajam pozitīvam sociālajam dialogi starp DDO un pašvaldību. Klubā regulāri notiek biedru tikšanās, kas parasti apvienotas ar kāda biedra uzņēmuma apskati, klubs labprāt aicina uz savām sanāksmēm LDDK un arī pašvaldības pārstāvjus un labprāt piedalās viņu organizētajās aktivitātēs. Klubs tiek aicināts arī uz tikšanos novada domē, kur pārrunāti jautājumi par kopējo novada attīstību un uzklauti uzņēmēju ierosinājumi 2014. gada decembrī Cēsu klubs svinēs savu 20 gadu pastāvēšanu. Uz doto brīdi aktuālie jautājumi Cēsīs ir:

- Nodarbinātības risināšana bezdarbs, darbinieku piesaiste
- Kā veicināt emigrācijā devušos novadnieku atgriešanos mājās?

Alūksnes uzņēmēju apvienība/ novada dome. „ALTA” joprojām nav izdevies panākt sadarbības līguma noslēgšanu ar pilsētas domi, toties Alūksnē ir vien no pilsētām, kur liela daļa darbinieku ir koplīgumi. Pilsētā tiek veikti ievērojami infrastruktūras uzlabojumi kas, pat noveda pie problēmas par darbinieku izvietošanu. Domē turpina darboties uzņēmējdarbības speciālists, kas specializējās uz finansējuma piesaisti uzņēmumiem, mēģinot rast iespējas, piesaistot finansējumu no ES līdzekļiem, kā arī atbalstot jaunus uzņēmumus, piesaistot domes finansējumu. Tiek domāts arī par uzņēmēju izglītošanu, organizējot seminārus un apmācības. Labprāt tiek veidota

sadarbība ar LDDK semināru un apmācību organizēšanā, iesaistot arī savu finansējumu. Pateicoties novada domes aktīvai darbībai tiek realizētas vairākas aktivitātes uzņēmējdarbības attīstībai”

- Pārrobežu sadarbība
- Uzņēmējdarbības attīstības speciālista – konsultācijas, ES fondi.
- Kā palielināt energojaudas uzņēmumiem?
- Kā nodrošināt dzīvojamo fondu darbiniekiem (darbinieku pieplūdums līdz ar infrastruktūras rekonstrukciju - ceļi, kultūras nams.
- Apmācības ar Grantiem jaunajiem uzņēmējiem līdz 2800€ jaunajam uzņēmumam
- LDDK apmācības «Divpusējais un trīspusējais sociālais dialogs» un cilvēkresursu vadība
- Iedzīvotāju tikšanās ar Valsts prezidentu
- Novada mārketinga aktivitātes – sadarbībā ar LIAA
- Regulāri pasākumi mājražotājiem un amatniekiem

Vidzemes plānošanas reģiona SVID analīze

Stiprās puses	Vājās puses					
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uzņēmējdarbības attīstības reģioni Cēsis, Valmiera ar labu ceļu un dzelzceļu infrastruktūru. ✓ Igaunijas un Krievijas robežas tuvums. ✓ Katrā novadā ir vis mazs viens uzņēmums, kura apgrozījums pārsniedz 1 milj. LVL. ✓ Cēsu un Valmieras biznesa inkubatoru darbība. ✓ Madonas Biznesa inovāciju un informācijas centra darbība. ✓ Uzņēmēju un pašvaldību lielā interese par ES finansējuma apguvi. ✓ Cēsu un Valmieras spēcīgu uzņēmēju klubu darbība. ✓ Aktīvs uzņēmēju klubs Smiltēnē, kurā apvienoti vairāki lielie uzņēmumi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mazas sociālā dialoga attīstības iespējas mazajos novados - Arodbiedrību trūkums reģionā - Biznesa inkubatoru trūkums Alūksnē, Valkā, Gulbenē. - Uzņēmēju klubu (apvienību) salīdzinoši vājā aktivitāte (vai neesamība) mazāk attīstītajos novados. - Līdz ar spēcīgu nozaru Arodbiedrību trūkumu nespēja izveidot trīspusējās padomes. - Strauji pieaugošs darbaspēka trūkums tehniskajās nozarēs. - Iedzīvotāju emigrācija uz Rīgu un ārzemēm. - Nestabilā situācija ar uzņēmējdarbības attīstības speciālistu Alūksnē 					
Iespējas	<table border="1" style="width: 100%; height: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center; width: 50%;">S</td> <td style="text-align: center; width: 50%;">V</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">I</td> <td style="text-align: center;">D</td> </tr> </table>	S	V	I	D	Draudi
S	V					
I	D					
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Madonas novada uzņēmēju kluba darbības attīstība, veicinot sadarbību ar pašvaldību un Biznesa inovāciju un informācijas centra ✓ Biznesa inkubatoru attīstīšana Valkā, Alūksnē, Gulbenē. ✓ Turpināt uzņēmēju un pašvaldību izglītošanu, ar semināru un apmācību palīdzību ✓ Turpināt Organizēt Vidzemes uzņēmēju vizītes citos reģionos un citu reģionu viesošanās Vidzemes uzņēmumos. ✓ Organizēt uzņēmēju braucienus uz citu valstu uzņēmumiem. ✓ Ceļu infrastruktūras sakārtošana 	<ul style="list-style-type: none"> - Straujš iedzīvotāju skaita un uzņēmumu samazinājums mazāk attīstītos novados. - Iekšēju personisku un politisku konfliktu, bremsējošā ietekme uz sociālā dialoga attīstību. - Ārvalstu imigrantu straujš palielinājums novados, ko veicina arī darbaspēka trūkums uzņēmumos. - Darbinieku trūkums uzņēmumos, pat ar labu atalgojumu un labām sociālajām garantijām. - Izmaksu un cenu pieaugums, kas pārspēj atalgojuma pieaugumu - Pastiprināti attīstoties reģionu centriem, (Valmiera, Cēsis) samazinās lauku rajonu pievilcība un iespēja piesaistīt kvalitatīvu cilvēk kapitālu. 					

Secinājumi un ieteikumi

Secinājumi:

- 1) Pamatojoties uz to, ka Vidzemē nav aktīvu arodbiedrību, ir maz ticams, ka var veidoties trīspusējas sadarbības padomes, pārsvarā LDDK darbs tiek koncentrēts uz divpusējas sadarbības veidošanu un attīstīšanu.
- 2) Nav jātērē laiks mēģinot aktivizēt sadarbībai tās pašvaldības, kuras to nevēlas – bet gan jāorganizē DDO darbības tā, lai DDO un uzņēmēji iegūst maksimāli daudz informācijas par to, kas notiek pašvaldībā.
- 3) Uzņēmējiem arvien vairāk interesē jautājumi pat ES jauno plānošanas periodu, jāstrādā pie informācijas operatīvas aprites.
- 4) Aktuāls jautājums par publisko iepirkumu likumu, uzņēmumi maksimāli jāiesaista tā izveidē.
- 5) Kvalificētu darbinieku trūkums reģionā un apgrūtinājumi darbaspēka iepildumam no ārzemēm var novest pie uzņēmumu darbības jaudu samazinājuma.

Ieteikumi, kurus identificējam sarunās ar uzņēmējiem Vidzemē:

- 1) LDDK jāpiedāvā konsultācijas par ES SF un citu finansējumu pieejamību DDO, to aktivitāšu īstenošanas iespējām caur šiem finanšu avotiem. (Īpaša interese Madonā)
- 2) LDDK jāorganizē biežākas vizītes Vidzemes reģionā un reģiona uzņēmumos. Kāpēc? Uzņēmēji vēlas pa tiešo (bez e-pastu, telefonu starpniecības) informēt par aktuālajiem jautājumiem uzņēmumu un nozaru kontekstā, par problemātiku ar kuru sastopas veicot uzņēmējdarbību, par sadarbību vai ne-sadarbību ar vietējo pašvaldību un tās ietekmi uz uzņēmējdarbības attīstību; kā arī vēlas rādīt savus uzņēmumus, kas savukārt spēcīgi bagātina LDDK ekspertu pieredzi.
- 3) Uzņēmēji vēlas tik uzaicināti un vēlas biežākas tikšanās par aktuālajiem jautājumiem un nozares jautājumiem LDDK Rīgas birojā. (izteikti Madona, Cēsis)
- 4) Uzņēmēji labprāt organizētos gadā 2 reiz uz kopīgu DDO izbraukumu uz kādu citu reģionu Latvijā, kur varētu tikties ar citiem DDO un uzņēmējiem, lai apspriestu aktuālos jautājumus.
- 5) Uzņēmēji labprāt organizētos gadā reizi kopīgi ar pašvaldību izmantojot LIAA, ĀM EM ES SF līdzfinansējumu organizēties kādā ES valstī pieredzes apmaiņas braucienam.
- 6) Uzņēmēji un pašvaldību darbinieki labprātāk apmeklē mācības un seminārus Rīga, nevis savā reģionā.
- 7) Jāmazina kvalificēta darbaspēka aizplūšana no Latvijas, kā arī diasporas atgriešanās Latvijā.

Prioritātes 2014.gada otrajam pusgadam:

- 1) Turpināt attīstīt darba devēju savstarpēju sadarbību Alūksnes un Gulbenes un Madonas novados;
- 2) Turpināt uzlabot darba devēju savstarpēju sadarbību Madonas, Cēsu un Smiltenes novados;
- 3) attīstīt darba devēju organizāciju sadarbību ar pašvaldībām, aicinot pašvaldības un DDO slēgt divpusējās sadarbības līgumus un/vai vienošanās, vai vismaz veikt regulāras tikšanās;
- 4) turpināt attīstīt sadarbību ar Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības pārstāvjiem Vidzemes reģionā;
- 5) veidot jauno uzņēmēju interesi par DDO un sociālā dialoga jautājumiem, dalību DDO un LDDK.
- 6) Veicināt sadarbību ar Vidzemes plānošanas reģionu.

Uzdevumi prioritāšu sasniegšanai 2014. gada otrajam pusgadam:

- 1) Organizēt novados tikšanās ar esošajiem DDO, lai attīstītu darba devēju savstarpējo sadarbību.
- 2) Organizēt tikšanās ar potenciālajiem novada DDO un LDDK biedriem, informējot par sociālā dialoga būtību, īpašu akcentu liekot uz uzņēmumiem, kas izteikuši vēlmi kļūt par LDDK biedriem
- 3) Konsultāciju sniegšana uzņēmējiem par sociālā dialoga, uzņēmējdarbības un ES jautājumiem.
- 4) Turpināt uzņēmēju un pašvaldību izglītošanu, ar semināru un apmācību palīdzību
- 5) Turpināt Organizēt Vidzemes uzņēmēju vizītes, tai skaitā pieredzes apmaiņas citos reģionos un citu reģionu viesošanās Vidzemes uzņēmumos.
- 6) Organizēt uzņēmēju braucienus uz citu valstu uzņēmumiem.
- 7) Atrast un sniegt informāciju par ES fondu pieejamību DDO aktivitāšu realizācijai. Aktivizēt DDO izmantot šīs iespējas.
- 8) Piedalīties uzņēmēju un pašvaldību rīkotos pasākumos uzņēmējdarbības un sociālā dialoga veicināšanai. (semināri, uzņēmēju forumi, uzņēmēj dienas, DDO tikšanās u.c)